

راهکارهای افزایش جمعیت در بوته نقد و بررسی

آمارهای حوزه جمعیتی حکایت از این دارد که در پایان سال ۱۳۹۸ نرخ رشد جمعیت کشور ما برای نخستین بار به زیر یک درصد رسیده است؛

آمارهای حوزه جمعیتی حکایت از این دارد که در پایان سال ۱۳۹۸ نرخ رشد جمعیت کشور ما برای نخستین بار به زیر یک درصد رسیده است؛ در همین راستا برخی کارشناسان حوزه جمعیت و خانواده ضمن ابراز نگرانی نسبت به کاهش مولید در چند سال اخیر، به ارائه راهکارهایی برای افزایش نرخ باروری در کشور پرداخته اند.

به گزارش ایسنا، محمدجواد محمودی- رئیس کمیته مطالعات و پایش سیاست های جمعیتی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، با تأکید بر ضرورت حمایت دولت ها از جوانان برای ازدواج و تهیه مسکن می افزاید: دولت ها برای حمایت از جوانانی که ازدواج کرده اند جهت فرزندآوری باید جدیت و برنامه ریزی داشته باشند.

وی با اشاره به وجود طرح «جامع جمعیت و تعالی خانواده» اظهار کرد: در این طرح حمایت هایی برای جوانان جهت ازدواج و فرزندآوری وجود دارد.

رئیس کمیته مطالعات و پایش سیاست های جمعیتی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با بیان اینکه مشکلات برای همه افراد جامعه وجود دارد، ادامه می دهد: افرادی که درآمد پایین دارند نباید گمان کنند به این دلیل امکان ازدواج ندارند، زیرا هم اینک جوانان زیادی وجود دارند که با درآمد کم و با قناعت ازدواج می کنند.

وی با تأکید بر کمک به جوانان برای ازدواج می گوید: اعطای تسهیلات و وام های کم بهره به جوانانی که قصد ازدواج دارند یکی از راه حل ها است، البته متأسفانه در حال حاضر برخی با دریافت وام ازدواج، اقدام به خرید و فروش این تسهیلات می کنند و این نشان می دهد با اهدافی که مد نظر داشتیم فاصله داریم.

محمودی درباره دیگر کمک هایی که دولت ها می توانند برای افزایش نرخ باروری انجام دهند توضیح می دهد و اظهار می کند: اعطای مرخصی زایمان یکی از موارد قانونی است که باید توسط دستگاه های دولتی مورد توجه قرار گیرد و در این راستا دستگاه ها حق ندارند خانمی که پس از طی دوران مرخصی زایمان به محل کار بازگشته است را تعدیل نیرو کنند. همچنین به پدر نیز باید مرخصی داده شود.

وی همچنین با اشاره به طرح «جامع جمعیت و تعالی خانواده» عنوان می کند: این طرح متأسفانه هنوز ۶ سال است که در مجلس در دست بررسی است و دائماً از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی در این زمینه مطالبه گری می شود تا این طرح از سوی دولت تأمین اعتبار شود. علت اینکه بررسی این طرح ۶ سال طول کشیده، این است که یک سری گزارش های مغرضانه به مسئولان داده می شود و به آن ها القا می کنند مشکل پیری در کشور نداریم و از طرف مراجع رسمی، گزارش های سازمان های بین المللی که مخالف ایران هستند، در این زمینه به دولت ارائه می شود و همین گزارش ها مبنای کار قرار می گیرند.

نگرانی نسبت به سالمندی زودرس در ایران

در این میان اما، اظهارات خلیل علی محمدزاده- استاد دانشگاه، نیز حاکی از آن است که کاهش رشد جمعیت در سال ۱۳۹۸ به زیر یک درصد رسید و کاهش نرخ باروری کل نیز به ۱٫۸۴ فرزند رسیده که ایران را در آستانه سالمندی زودرس قرار داده است. او اما برای کاهش میزان سالمندی نیز راهکارهایی ارائه داد و گفت: برای اینکه میزان سالمندی را کاهش دهیم باید جمعیت زیر ۱۵ سال و میزان مولید افزایش یابد؛ متأسفانه ما در چهار، پنج سال اخیر از آن مقداری که کاهش مولید داشتیم، به سمت پایین تر حرکت می کنیم.

وی ضمن بیان اینکه روند ما برای افزایش مولید در پنج سال اخیر نه تنها اصلاح نشده بلکه بدتر می شود، گفت: دلیل این امر این است که سیاست های کلی جمعیت که بسیار هم دقیق، کارشناسی و درست مطرح شده به تنهایی قابلیت اجرایی ندارد. سیاست های کلی باید در مراکز اصلی خودش به استراتژی ها تبدیل شود و برنامه استراتژیک در مدیریت میانی باید به سیاست ها و تاکتیک ها تبدیل شود. سپس اهداف سالیانه برای آنها مشخص شود و این برنامه

های سالیانه را اجرایی کنیم.

در این میان محمدرزاده نیز از اینکه مجلس نهم و دهم با دولت یازدهم و دوازدهم طرح «جامع جمعیت و تعالی خانواده» را انجام ندادند انتقاد کرد و افزود: این طرح بین کمیسیون ها و هیئت رئیسه مجلس رد و بدل شد و نهایتاً مجلس به پایان رسید و آن طرح هم همچنان ماند.

علی محمدرزاده اشکال اساسی در این حوزه را رویکردها و دیدگاه‌هایی دانست که بعضاً مدیران کلان و میانی ما دارند و افزود: می‌توان گفت این مدیران نگرانی مقام معظم رهبری و دغدغه‌های کارشناسان جمعیتی را خوب درک نکردند. بنابراین اگر در رسانه‌ها این بحث را دنبال کنید می‌بینید که بیشتر افراد جهادی و اساتید دلسوز دانشگاه در این حوزه وارد بحث و گفتگو و طرح موضوع می‌شوند اما آن‌ها اصلاً حاضر نیستند چند جمله هم در تائید سیاست‌های کلی جمعیتی حرف بزنند.

وی ضمن بیان اینکه اگر رویکرد درست باشد و این دغدغه ایجاد شود، مسئولان اجرایی و تصمیم‌گیران به فکر چاره اندیشی هستند، ادامه داد: مسئله سقوط جمعیتی مسئله کمی نیست که ما دست روی دست بگذاریم و بگوئیم حالا چه می‌شود. اگر مسئله سقوط جمعیتی رخ دهد دیگر نمی‌توان کاری انجام داد و کشورهایی که دچار این مسئله شدند آئینه عبرت ما هستند.

در ۶ سال اخیر تعداد مولید در کشور با شیب زیادی کاهش پیدا کرده است

دکتر صالح قاسمی- دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت نیز با اشاره به اینکه سیاست کلی جمعیت که ما داریم سیاست بسیار جامعی است، گفت: شاید جزو کشورهای معدودی هستیم که سیاستی با این جامعیت در اختیار داریم. سیاست‌های کلی جمعیت ۶ سال پیش ابلاغ شده و متأسفانه ۶ سال است که خاک می‌خورد و هیچ استفاده‌ای از آن نشده است.

این کارشناس تحولات جمعیت ایران و جهان با اظهار به اینکه بسیاری از کشورهای دنیا در مواجهه با چالش‌های جمعیتی و کاهش فرزندآوری دو راهبرد را پیش گرفتند، اظهار کرد: آن‌ها راهبرد حمایت اقتصادی از خانواده و راهبرد ارزش‌گذاری برای فرزندآوری را پیش رو گرفته‌اند. در واقع فرزندآوری باید تبدیل به یک ارزش اجتماعی و فرهنگی عمومی تبدیل شود. این دو راهبرد و تجربه جهانی در کشور ما، ما به‌ازا دارد و می‌توانیم این راهبردها را تدوین کنیم و در دستور کار قرار دهیم.

دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت در ادامه با انتقاد از روند کاهش‌ی شاخص مولید در کشور گفت: در ۶ سال گذشته بی‌توجهی به این سیاست‌ها باعث شده شاخص‌های ما نه تنها بهبود پیدا نکند بلکه طی همین شش سال گذشته تعداد مولید در کشور با شیب زیادی کاهش پیدا می‌کند.

این پژوهشگر در ادامه مطالبه همه‌افشار از مسئولان نسبت به اجرای سیاست کلی جمعیت را خواستار شد و گفت: در پایان سال ۱۳۹۸ نرخ رشد جمعیت کشور ما برای نخستین بار به زیر یک درصد رسیده است و این هشدار است. همه پژوهشگران، مردم و نخبگان باید از قوای سه‌گانه و مجمع تشخیص که مخاطب ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت بودند این را مطالبه کنند.

قاسمی نگرش مردم را در میزان فرزندآوری موثر دانست و افزود: حتماً شرایط اقتصادی در الگوی فرزندآوری تأثیر دارد، اما سهم اثر آن، آن قدر نیست که عموم مردم گمان می‌کنند.

سونامی کاهش جمعیت در دنیا

توکلی راد جامعه‌شناس هم در گفت‌وگو با ایسنا فردگرایی را ذات مدرنیته دانست که موجب کوچک کردن خانواده و فرار از جمع‌گرایی شده و تغییر سبک زندگی را به دنبال داشته است و گفت: تغییر سبک زندگی مولفه‌های زیادی دارد و یکی از مهمترین آنها کاهش جمعیت است.

به گفته وی، بحران جمعیت را یک بحران جهانی دانست که فقط مختص ایران نیست و اظهار کرد: امروز همه کشورهای دنیا درگیر سونامی کاهش جمعیت هستند.

وی با بیان اینکه کاهش جمعیت مشکلات و معضلات فراوانی را برای یک جامعه ایجاد می کند، افزود: بسیاری از کشورهای صنعتی جهان مانند آلمان و روسیه و اتریش نیز با کاهش جمعیت مواجه هستند، زیرا مدرنیته را خوب درک نکرده اند.

توکلی راد، ایجاد مشوق های جمعیتی را یکی از راهکارهای افزایش جمعیت در بسیاری از کشورهای توسعه یافته جهان دانست و عنوان کرد: دولت باید تسهیلات ازدواج و مسکن و اشغال را برای جوانان فراهم کند تا در سال های آینده با بحران جمعیت مواجه نشویم. با کنترل سیاست های جمعیتی طی ۱۰ سال پیش رو می توانیم به جمعیت پویا برسیم.

«مادر» در مشوق های فرزند پروری در نظر گرفته شود

طیبه سیاوشی نیز معتقد است در طبقات پایین جامعه تشویقات برای فرزند آوری باید تشویقات مالی باشد و مادر در این تشویقات دیده شود اما در طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده که در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید اکثر مشوق ها معطوف به پدر است که این پاسخ لازم به فرزند آوری نخواهد داد و باید تلاش کرد در سیاست فرزند آوری مشوق ها را به مادر داد.